

**LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO XXVI SKYRIAUS
PAVADINIMO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 175¹ STRAIPSNIŲ
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS
ĮSTATYMO NR. XI-2234 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS POLITINIŲ PARTIJŲ ĮSTATYMO NR. I-606 19, 20, 21, 23,
24, 26, 27, 30 STRAIPSNIŲ IR PENKTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO IR FINANSAVIMO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-2428 10, 12, 14, 15,
16, 17, 18, 19, 21, 22 STRAIPSNIŲ IR KETVIRTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 93, 544 IR 589 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS
RINKIMŲ KOMISIJOS ĮSTATYMO NR. IX-985 3 IR 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 12¹ IR 12² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-172 13
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1331 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Įstatymų projektų rengimą paskatino Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto parlamentinio tyrimo išvada, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritarė 2018 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. XIII-1228. Išvadoje pateiktus pasiūlymus dėl politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės nagrinėjo Ministro Pirmininko 2018 m. birželio 28 d. potvarkiu Nr. 123 sudaryta darbo grupė (toliau – Darbo grupė). Darbo grupė, atsižvelgdama į parlamentinio tyrimo išvadoje atskleistus neteisėtus įtakos politiniams procesams mechanizmus, įvertinusi šiuo metu galiojančio reguliavimo trūkumus, taip pat išanalizavusi susiklosčiusią praktiką, pateikė apibendrintas teisinio reguliavimo gaires, kurių pagrindu pasiūlė keisti politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės reglamentavimą, siekiant sudaryti teisines prielaidas efektyviai kovoti su nelegaliu politinių partijų ir politinių kampanijų dalyvių finansavimu.

Darbo grupės išvadoms 2018 m. rugpjūčio 29 d. pasitarime pritarė Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir pavedė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai kartu su Lietuvos Respublikos finansų ministerija parengti ir, suderinus su suinteresuotomis institucijoms, Vyriausybei pateikti reikalingus įstatymų projektus.

Teikiami šie įstatymų projektai:

1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXVI skyriaus pavadinimo pakeitimo ir Kodekso papildymo 175¹ straipsnių įstatymo projektas;
2. Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
3. Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo Nr. I-606 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 30 straipsnių ir penktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektas;
4. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo Nr. IX-2428 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22 straipsnių ir ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektas;
5. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 93, 544 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

6. Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo Nr. IX-985 3 ir 16 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 12¹ ir 12² straipsniais įstatymo projektas;

7. Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 13 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1331 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

Įstatymų projektų tikslai – politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo skaidrumo didinimas ir finansavimo kontrolės stiprinimas.

Įstatymų projektų uždaviniai – nustatyti baudžiamąją ir administracinę atsakomybę už neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą; numatyti finansinio pobūdžio priemonės politinėms partijoms už lėšų panaudojimą iš neteisėtų finansavimo šaltinių; apriboti grynųjų pinigų, įskaitant ir nario mokesį, naudojimą partijų veikloje; nustatyti politinių kampanijų išlaidų kontrolę ir politinių partijų atskaitomybę; užkirsti kelią piktnaudžiavimams pasinaudoti paramos gavėjo statuso suteikiamomis lengvatomis.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija kartu su Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

3. Dabartinis įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reguliavimas

Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo šaltinius, tvarką, finansavimo kontrolę nustato *Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymas* ir *Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymas*. Politinių partijų įstatymo 19 straipsnis ir Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 7 ir 8 straipsniai įtvirtina baigtinį politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo šaltinių sąrašą. Finansuoti politines partijas ir politines kampanijas kitomis, šiuose straipsniuose nenurodytomis, lėšomis draudžiama. Be kita ko, Politinių partijų ir Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymai nustato ribotus ir griežtai apibrėžtus būdus, kuriais tretieji asmenys gali finansuoti politinę partiją ar politinę kampaniją. Tačiau dabartinis teisinis reguliavimas nedraudžia bet kokio dydžio nario mokesčio sumokėjimo grynaisiais pinigais, nenumato politinėms partijoms prievolės skelbti sutartis, sudarytas pagal Viešųjų pirkimų įstatymą, neišsamiai apibrėžia, kokie politinių partijų finansavimo šaltiniai yra laikomi neteisėtais, taip pat nereglamentuoja politinės kampanijos apskaitos žiniaraščių viešinimo.

Galiojančiame *Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse* nėra atskiro straipsnio, kuris kriminalizuotų neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą. Nors BK XXVI skyriuje yra numatyti nusikaltimai asmenų rinkimų teisėms ir rinkimų ar referendumų tvarkai, tačiau šie nusikaltimai yra susiję tik su tiesioginiu poveikiu rinkimų ar referendumų eigai ir neapima veikų, kuriomis kėsiniama į teisės aktais griežtai reguliuojamus politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo principus. Baudžiamoji atsakomybė galima (ir buvo taikyta teismų praktikoje) tik už atskirus veiksmus, kuriais siekiama užmaskuoti ar paslėpti neteisėtą politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimą, pavyzdžiui, pagal BK 205 (apgaulingas pareiškimas apie juridinio asmens veiklą), 220 (neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas), 222 (apgaulingas apskaitos tvarkymas), 300 (dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu) straipsnius. Kitaip tariant, šiuo metu baudžiamoji atsakomybė kyla tais atvejais, kuomet siekiant neteisėto politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimo padaromos kitos Baudžiamajame kodekse numatytos nusikalstamos veikos, susijusios su mokesčių vengimu, apgaulinga apskaita, dokumentų klastoju.

Šiuo metu galiojančiame *Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatyme* nėra numatyta neteisėto politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kaip nusikalstamos veikos, dėl kurios leidžiama atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimą.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas nenumato administracinės atsakomybės asmenims, neturintiems teisės aukoti, bet kokia forma remti politinės kampanijos dalyvius ar finansuoti politinės partijas neturint tam teisės.

Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymas, nustatydamas Vyriausiosios rinkimų komisijos uždavinius ir įgaliojimus, nesuteikia teisės Vyriausiajai rinkimų komisijai, nagrinėjant asmenų pranešimus, skundus ir prašymus dėl galimų rinkimų pažeidimų bei politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų, reikalauti iš fizinių ir juridinių asmenų privalomai pateikti turimą informaciją ir dokumentus, reikalingus Vyriausiosios rinkimų komisijos funkcijoms atlikti.

Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatyme yra nustatyta, kad paramos gavėjo statusas privalo būti suteiktas šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims, jeigu šių asmenų įstatuose (nuostatuose) yra numatyta vykdyti įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nurodytą visuomenei naudingą veiklą. Ši paramos gavėjo statuso suteikimo sąlyga Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 13 straipsnio pakeitimo įstatymu (toliau – LPĮ pakeitimo įstatymas), kuris įsigalios 2019 m. sausio 1 d., papildyta naujais reikalavimais: nėra minėto įstatymo 13 straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytų aplinkybių (tam tikrų teisės aktų pažeidimų, neatitikimo minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams, likvidavimo, bankroto, pertvarkymo). Įstatyme apibrėžti ir tam tikri paramos gavėjo statuso netekimo pagrindai, tačiau jų nepakanka, norint sumažinti riziką piktnaudžiavimams pasinaudojant paramos gavėjo statusu. Be to, tam tikri Labdaros ir paramos įstatyme įtvirtinti paramos gavėjo statuso netekimo pagrindai (atsižvelgiant į LPĮ pakeitimo įstatymą, tuo pačiu ir šio statuso suteikimo sąlygos) neatitinka kitų įstatymų reikalavimų, juos dubliuoja arba neužtikrina praktinio paramos gavėjo statuso suteikimo mechanizmo įgyvendinimo.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Kadangi Darbo grupė pasiūlė pagrindines priemones politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo skaidrumui didinti ir finansavimo kontrolei stiprinti, naujų teisinio reguliavimo nuostatų paaiškinimas teikiamas pagal kiekvieną Darbo grupės pasiūlytą priemonę.

I. Neteisėto politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kriminalizavimas.

Baudžiamoji atsakomybė yra krašutinė priemonė (*ultima ratio*), todėl Baudžiamajame kodekse turėtų būti kriminalizuotos tik pačios pavojingiausios veikos, kurių negalima užkardyti administracinėmis ar kitomis priemonėmis. Būtent neteisėtos finansinės paramos teikimas politinėms partijoms ar politinėms kampanijoms draudžiamu būdu ar iš draudžiamų šaltinių ir jos priėmimas, kai tai atliekama stambiu mastu, priskirtinas prie kriminalizuotinių nusikalstamų veikų. Neteisėto politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo atvejais tiesioginis ir pagrindinis tikslas yra neteisėtu finansavimu užsitikrinti politinius tikslus – pasiekti politinės partijos ar atskirų politikų, politinių grupių populiarumą tarp rinkėjų, geresnius rinkimų rezultatus ir laimėti politinę valdžią, taip darant įtaką visam valstybės gyvenimui. Taigi tokių veikų tiesioginis objektas yra politinė sistema. Atsižvelgiant į tai, *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXVI skyriaus pavadinimo pakeitimo ir Kodekso papildymo 175¹ straipsnių įstatymo projektu* (toliau – BK projektas) siūloma Baudžiamąjį kodeksą papildyti nauju 175¹ straipsniu, kuriame būtų nustatyta baudžiamoji atsakomybė už neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą. Baudžiamojon atsakomybėn siūloma traukti asmenis, kurie draudžiamu būdu ar iš draudžiamų šaltinių teikė lėšas ar kitokią materialinę paramą, kurių vertė viršija 500 MGL dydžio sumą, politinei partijai ar politinei kampanijai tiesiogiai ar

netiesiogiai finansuoti arba šias lėšas ar paramą bet koku būdu priėmė arba panaudojo politinės partijos ar politinės kampanijos veikloje. Pažymėtina, kad siūlomu BK 175¹ straipsniu kriminalizuojamas tiek politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimas iš teisės aktuose nenumatytų šaltinių („iš draudžiamų šaltinių“), pavyzdžiui, parama iš juridinių asmenų ar užsienio valstybių, tiek finansavimas iš įstatymuose numatytų šaltinių, bet pažeidžiant šių įstatymų reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, kad neteisėta parama politinei partijai ar politinei kampanijai gali būti paslėpta ar užmaskuota, BK projektu siūloma kriminalizuoti neteisėtos paramos teikimą, kai tuo siekiama politinę partiją ar politinę kampaniją finansuoti tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai. BK projekto sąvoka „lėšos ar kitokia materialinė parama“ yra plataus pobūdžio ir apima pinigines lėšas, kilnojamus ar nekilnojamus daiktus, kitas turtines vertybes arba kitus turtinę vertę turinčius materialius ar nematerialius objektus, bet kokias turtinę vertę turinčias paslaugas, įskaitant nuolaidas, reklamą, neatlygintai perduotus ar suteiktus naudoti daiktus, neatlygintinai suteiktas paslaugas, turtinės prievolės sumažinimą ar pašalinimą ir pan. BK 175¹ straipsniu kriminalizuojamas ne tik neteisėtas lėšų ar kitokios materialinės paramos teikimas, bet ir jos priėmimas bet koku būdu. Nėra svarbu, ar šią paramą priima teisės aktų įgaliotas asmuo (pavyzdžiui, politinės partijos vadovas, politinės kampanijos išdininkas), ar kitas asmuo (pavyzdžiui, jeigu gaunamos lėšos nėra oficialiai apskaitomos ir laikomos atskirai („juodoji buhalterija“)).

Pažymėtina, kad baudžiamojon atsakomybėn siūloma traukti tik už neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą stambiu mastu, t. y. kai neteisėtai suteikiamos, priimamos ar panaudojamos lėšos ar kitokia materialinė parama, kurių bendra vertė viršija 500 MGL (šiuo metu – 25 tūkst. eurų) dydžio sumą. Baudžiamoji atsakomybė būtų taikoma tik už tiesiogine tyčia padarytą nusikalstamą veiką, t. y. kai asmuo suvokia, kad jis neteisėtai teikia 500 MGL dydžio sumą viršijančias lėšas ar kitokią materialinę paramą politinei partijai ar politinei kampanijai tiesiogiai ar netiesiogiai finansuoti arba šią paramą bet koku būdu priima ar panaudoja politinės partijos ar politinės kampanijos veikloje, ir nori tą daryti. Neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą siūloma priskirti apysunkių nusikaltimų kategorijai ir už šio nusikaltimo padarymą bausti bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki ketverių metų. Baudžiamojon atsakomybėn būtų traukiami tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys.

Siekiant sudaryti prielaidas atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimą dėl šio apysunkio nusikaltimo, būtina išplėsti nusikalstamų veikų, dėl kurių leidžiama atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimą, sąrašą. Šiuo tikslu *Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu* siūloma pakeisti Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį papildyti nuoroda į BK projektu kriminalizuojamą naują veiką – neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą (BK 175¹ straipsnis).

II. Priemonės, atgrasančios nuo politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo pažeidimų.

Siekiant maksimaliai riboti pažeidimus, susijusius su politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimu, *Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo NR. I-606 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte* (toliau – Politinių partijų įstatymo projektas) ir *Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo NR. IX-2428 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte* (toliau – Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projektas) siūlomos tam tikros finansinio pobūdžio poveikio priemonės, kurios nesudarytų prielaidų politinėms partijoms iš neteisėto finansavimo gauti naudos, tai yra neleistų pasinaudoti finansavimo pažeidimu. Šiam tikslui Politinių partijų įstatymo projekto 19 straipsnio 12 dalyje siūloma nustatyti, kad jeigu politinė partija priima ir panaudoja lėšas iš įstatyme nenurodytų

finansavimo šaltinių, Vyriausioji rinkimų komisija priima sprendimą, kuriuo įpareigoja politinę partiją tokio pat dydžio sumą pervesti į valstybės biudžetą. Atitinkamai Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projekto 14 straipsnio 8 dalyje siūloma nustatyti, kad jeigu politinės kampanijos dalyvis nedeklaruoja politinės kampanijos išlaidų, dėl kurių būtų viršytas jo išlaidų limitas, Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu politinės kampanijos dalyvis sumą, lygią nedeklaruotų politinės kampanijos išlaidų dydžio sumai, privalo pervesti į valstybės biudžetą.

Politinių partijų įstatyme taip pat siūloma nustatyti, kad Vyriausiajai rinkimų komisijai pripažinus, kad politinė partija šiurkščiai pažeidė įstatymą, tokiai politinei partijai iki dvejų metų nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos valstybės biudžeto asignavimai nebūtų skiriami.

Kriminalizavus neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą, Politinių partijų įstatymo ir Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projektuose siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai politinė partija ar politinės kampanijos dalyvis pagal galiojantį teisinį reglamentavimą gali grąžinti lėšas jas pervedusiam asmeniui ar pervesti į valstybės biudžetą, lėšų grąžinimas ar pervedimas sustabdomas, jei dėl neteisėto politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimo yra pradėtas ikiteisminis tyrimas.

III. Netiesioginio politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo prevencijos priemonės.

Igyvendinant Darbo grupės pasiūlytas netiesioginio politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo prevencijos priemonės, siūlytina pildyti galiojančio Politinių partijų įstatymo nuostatas ir Politinių partijų įstatymo projekte numatyti, kad visos politinės partijos išlaidos, išskyrus išlaidas politinei kampanijai finansuoti, turi būti apmokamos tik iš politinės partijos banko einamosios sąskaitos ir tik banko pavedimu. Taip pat neteisėto finansavimo prevencijos tikslais Politinių partijų įstatymo projekte siūlytina nustatyti, kad nario mokestis, viršijantis 0,3 VMDU dydį, privalo būti mokamas banko pavedimu, ir detaliau suregulamentuoti paskolų garantą politinės partijos prievolėms. Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projekte siūloma numatyti, kad politinių kampanijų dalyvių politinės kampanijos laikotarpiu atsiradę įsiskolinimai turi būti įvykdyti per vienus metus nuo galutinių rinkimų, referendumo rezultatų paskelbimo.

Siekiant veiksmingų poveikio priemonių draudžiant asmenims, neturintiems teisės aukoti, bet kokia forma remti politinės kampanijos dalyvius, *Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 93, 544 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte* siūloma neteisėtai auką suteikusiam asmeniui ar auką suteikusio juridinio asmens vadovui ar kitam už sprendimo priėmimą atsakingam asmeniui skirti numatyto dydžio baudą, kurios dydis būtų iki 3000 eurų. Atitinkamai siūloma numatyti baudas iki 3000 eurų už politinių partijų finansavimą neturint tam teisės.

IV. Politinių kampanijų skaidrinimo priemonės.

Užtikrinant politinių kampanijų skaidrumą, Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščiai, politinės kampanijos finansavimo sutartis bei politinių kampanijų finansavimo ataskaitos būtų viešinamos Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje per 10 darbo dienų nuo jų gavimo dienos. Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projektu taip pat siūloma uždrausti politinės kampanijos dalyviui priimti naujų išlaidų ar įsipareigojimų, jei Vyriausioji rinkimų komisija nustato, kad iki rinkimų dienos toks politinės kampanijos dalyvis jau viršijo politinės kampanijos išlaidų limitą.

V. Politinių partijų atskaitomybė ir jų veiklos finansavimo stebėseną.

Igyvendinant politinių partijų veiklos finansavimo stebėseną, Politinių partijų įstatymo projekte siūloma numatyti, kad politinės partijos Vyriausiajai rinkimų komisijai kartu su finansinių

ataskaitų rinkiniu pateikia ir partijos veiklos finansavimo ataskaitą, į kurią būtų įtraukti politinės partijos organizuoti renginiai, politinė reklama ir kita politinei partijai būdinga veikla. Siekiant vykdyti sistemingą visų politinių partijų sudaromų sutarčių stebėseną, Politinių partijų įstatymo projekte siūloma nustatyti pareigą politinėms partijoms, kurios gauna valstybės biudžeto asignavimus ir yra laikomos perkančiosiomis organizacijomis, savo interneto svetainėje skelbti visas pagal Viešųjų pirkimų įstatymą sudarytas sutartis. Jeigu nustatoma, kad politinė partija pažeidė reikalavimą dėl sudarytų sutarčių pavišimo, Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu politinei partijai nebūtų skiriama asignavimų suma, atitinkanti nepavišintų sutarčių sumą. Pažymėtina ir tai, kad pagal naujai siūlomą reglamentavimą, užtikrinant politinių partijų veiklos finansavimo stebėseną, Politinių partijų įstatymo projekte yra nustatyta, kad rinkimų proceso skaidrumo užtikrinimo tikslais Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje turi būti skelbiami politinių partijų narių, per kalendorinius metus sumokėjusių daugiau nei 360 eurų nario mokesčių, sąrašai, juose nurodant partijos nario vardą, pavardę ir sumokėtą sumą. Pasirinkta 360 eurų suma politinių partijų narių sąrašų viešinimui susieta su politinių partijų narių prievole pagal Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymą deklaruoti savo turtą ir pajamas, kai bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma per metus viršija 360 eurų.

Tobulinant šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą politinių partijų atskaitomybės srityje, *Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo NR. IX-985 3 ir 16 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 12¹ ir 12² straipsniais įstatymo projekte* (toliau – Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo projektas) siūloma nustatyti Vyriausiosios rinkimų komisijos reikalavimų privalomumą fiziniams ir juridiniams asmenims. Tais atvejais, kai Vyriausiajai rinkimų komisijai, vykdančiai tyrimą dėl šurkštaus politinės partijos įstatymo pažeidimo, politinė partija turimų dokumentų ir informacijos nepateikia, Vyriausioji rinkimų komisijai suteikiama teisė tokiai politinei partijai sustabdyti valstybės biudžeto asignavimų skyrimą. Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo projektas taip pat pildomas naujomis nuostatomis dėl asmenų pranešimų, skundų ir prašymų dėl galimų rinkimų pažeidimų bei politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų nagrinėjimo Vyriausiojoje rinkimų komisijoje tvarkos ir terminų, taip pat surinktos medžiagos dėl galimų finansavimo pažeidimų pagal kompetenciją perdavimo ikiteisminio tyrimo institucijoms.

VI. Politinės reklamos skaidrinimas.

Užtikrinant politinės reklamos skaidrumą, Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad politinė reklama būtų žymima nuolat, o ne tik politinės kampanijos laikotarpiu, taip pat viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai Vyriausiajai rinkimų komisijai duomenis apie paskleistą politinę reklamą privalo teikti nuolat.

Siekiant užkirsti kelią piktnaudžiauti paramos gavėjo statuso suteikiamomis lengvatomis, Darbo grupė taip pat nagrinėjo paramos gavėjo statuso suteikimo ir panaikinimo sąlygas. *Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 13 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1331 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte* (toliau – Labdaros ir paramos įstatymo projektas) siūloma nustatyti, kad paramos gavėjo statusas negali būti suteikiamas tokiam asmeniui, kurio vadovas yra arba buvo kito asmens, kuriam už atitinkamus Labdaros ir paramos įstatyme įvardytus pažeidimus arba dėl to, kad jis neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, ne anksčiau kaip prieš vienerius metus buvo panaikintas paramos gavėjo statusas, vadovu. Labdaros ir paramos įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti perteklinės ir teisinius santykius dubliuojančios nuostatos dėl paramos gavėjo statuso panaikinimo už Baudžiamajame kodekse numatytą nusikaltimą ar

baudžiamąjį nusižengimą ekonomikai ir verslo tvarkai ar finansų sistemai. Atsižvelgiant į tai, kad Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas paramos gavėjams nėra taikomas, Labdaros ir paramos įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti ir šio paramos gavėjo statuso panaikinimo pagrindo.

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informacinių sistemų duomenimis Lietuvoje šiuo metu yra įregistruota 38 394 paramos gavėjai, iš kurių 2 146 yra mokesčių mokėtojai, kurių mokestinė nepriemoka yra mažesnė nei 5 eurai, o bendra šių mokesčių mokėtojų nepriemoka sudaro 2 011 eurų. Kitų paramos gavėjų, turinčių mokestinę nepriemoką didesnę arba lygią 5 eurams, identifikuota 777. Šių mokesčių mokėtojų bendras įsiskolinimas valstybės biudžetui sudaro 2 008 778 eurus, tačiau šią sumą sudaro iš esmės 3 mokesčių mokėtojų, kuriems yra įregistruotas „bankrutuojantis“ statusas, skola. Vadovaujantis Labdaros ir paramos įstatymo 13 straipsnio 6 dalies 2 punktu, juridiniams asmenims, kuriems įregistruotas jo kaip bankrutuojančio juridinio asmens statusas, paramos gavėjo statusas panaikinamas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, t. y. tokiems juridiniams asmenims paramos gavėjo statusas panaikinamas kitu pagrindu. Įvertinus visa tai, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos siūlymu, siekiant protingumo ir racionalumo kriterijų, Labdaros ir paramos įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti 13 straipsnio 5 dalies 5 punkte numatyto paramos gavėjo statuso panaikinimo pagrindo.

Nauju teisiniu reguliavimu taip pat siūloma tarpusavyje suderinti įstatymų nuostatas ir nustatyti analogišką reguliavimą dėl paramos gavėjo statuso panaikinimo tiek tiems labdaros ir paramos fondams ar asociacijoms, kurie pagal naują reguliavimą yra pasirinkę rengti metinių finansinių ataskaitų rinkinį, tiek tiems, kurie – metinę ataskaitą, kai labdaros ir paramos fondas ar asociacija šių finansinių dokumentų nebus pateikę Juridinių asmenų registro tvarkytojui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma, nes bus dar labiau užtikrintas politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo skaidrumas, sustiprinta finansavimo kontrolė, taip pat išvengiama nepagrįstas naudojimas mokesčių lengvatomis. Įstatymų projektuose siūlomi reguliuoti teisiniai santykiai neturės esminės įtakos ir neigiamų pasekmių ekonomikai, socialinei aplinkai, viešajam administravimui, teisinei sistemai, administracinei naštai.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Numatoma, kad įstatymų projektai turės teigiamos įtakos atskleidžiant ir užkardant neteisėto politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo atvejus, tuo pačiu prisidės prie politinės korupcijos mažinimo.

7. Galima įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektai neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektus kitų Lietuvos Respublikos įstatymų keisti nereikės.

9. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrines lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektuose naujų sąvokų nėra.

10. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

11. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių teisės aktų rengėjai ir parengimo terminai

Priėmus įstatymus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija turės priimti šiems įstatymams įgyvendinti būtinus teisės aktus.

12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „*Baudžiamasis kodeksas*“, „*neteisėtas politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimas*“, „*politinė partija*“, „*politinė kampanija*“, „*politinė reklama*“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

Teisingumo ministras
Elvinas Jankevičius
2018/11/13